

Ar bus nubaustas Insulfas? Fašizmo baubas. Valtijos Sandariečiai smarkiai darbuojas Nesilaiko savo pasižadėjimų.

Garsioji Samuel Insull'o byla eina prie pabaigos. Kaip tankiai kad įvyksta: Iš didelio debesio, mažai lietaus, tai atrodo, kad tas bus ir čia. Pradžioje buvo manyta, kad Insului bus sunki bausmė. Tačiau dabar matosi visai kita — jis greičiausia gaus mažą, arba visai bus paliuosutas — įsteisintas.

Jo grąžinimas iš Europos. Valtijos kainavo labai daug, bet valdžia pastatė ant savo, kad parodžius, jog praskaltėlis ir Europoj negali pasislėpti. Bet tas viskas, kaip jau atrodo, išeis pačiam Insului ant naudos. Šios bylos tardymas jau baigtas ir tik laukiama teismo nuosprendžio.

***

Jau ir Šv. Valtijoje pasireiškė fašizmo baubas. Bet čia atrodo tik paprasti politiniai manevrai, kad patyru ar Amerikos žmonės trokšta pakeisti savo šalies sątvarką iš pat, pamatų.

Kiek laiko atgal buvo iškilęs Dr. Wirt'as su savo neva komunistinėmis idėjomis. Dabar jau pasigirdo, jog kas tai norėjo nusamdyti gen. S. Butlerį, kad jis įsteigtų neva tai fašizmą Šv. Valtijoje ir paliktų tik tiek teisų prez. Rooseveltui, kiek turi Italijos karalius Emanuelas. Bet kaip pirmą, taip ir antrą senatas pamantinę ir paleido, nes nieko rinkant nesima to, kaip tik paprastas baubas. Taip atrodo, kad šioj šaly komunistas, fašizmas bei kitos izmas tuom tarpu negalimas.

Sandariečiai šiūm tarpu daugiau ėmėsi darbo, negu kitados. Šio jubilėjaus proga, veikia viešioji kolonijoj šis tas yra rengiama. Jau praėjo banketai: Lawrence, Norwood, New York, Pittsburg ir Racine, Wis. Dar bus So. Bostone, Chicagoj ir kitur. Tas parodo, kad sandariečiai, kurie pasitikti savoms pajėgoms, gerai žino savo pajėgas.

Dar vienas garbingas paramos ženklas, tai Mass. sandariečių. Apie mėnesis laiko atgal, Pirmas Apskritys turėjo savo suvažiavimą, kuriame paskyrė Centrai paramą sumoje 50 dol. Šiomis dienomis gavome nuo apskritio išdinko P. B. A. Tumačiaus sertifikuatą čekį, virš minėtoje sumoje. Tai yra stambiai Centrai parama, kuri yra aukštai įvertinama ir Centras Mass. vals. sandariečiams yra labai dėkingas.

Neseniai Clevelande įvyko tautinės srovės veikėjų suvažiavimas, kuriame tapo pasikeista bendromis mintimis ir pasižadėdama sušvelninti tautišką sąūdą. Bet štai, dar nespėjo įvykti la nudžiuti, kaip tie, kurie to spaudos sušvelnimo reikalavo, patys pirmieji pradėjo pulti sandariečius. Taigi, vyrai, nekalkint kitų už savo blogus darbus.

Tai argi galima tikėtis, kad mes galėtume vieningai darbuotis, kad ir bendruose tautos reikaluose, kuomet musičiai tautininkai nesiliauja puolę sandariečius. Taigi, vyrai, nekalkint kitų už savo blogus darbus.

"Sandara" niekadoms kitų nepulė ir to nedarys ateityje. Bet lai buna jums žinoma, kad mes visuomet užstosim savuosius, nežiurint koki vėjai tuos puolimus atnešų. Mes gerbiame kitų idėjas bei įsitikinimus, bet niekadoms nelemsim mindžioti musų dirvą, ar tas kam patiks, ar ne.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

METAI XXI

PENKTADIENIS, LAPKRIČIO - NOVEMBER 23 D., 1934 M.

No. 47

Žinios iš Lietuvos

LIETUVOS SENOVĖS LIEKANŲ APSAUGA.

Per ekliis paskutinius metus, Lietuvoje buvo atlikta visa eilė archeologinių tyrinėjimų, bei kasinėjimų, kuriems vadovavo prof. Volteris, gen. Nagevičius, pulk. Tarasanka ir kiti žymūs Lietuvos archeologai. Buvo kasinėjami Apolės, Impilties, Veliškių ir kiti piliakalniai. Tuose piliakalniuose rasta daug įdomių senienų iš III—XI šimtmečių, kurie sukėlė didelio susidomėjimo ir užsieniuose. Kasinėjimo darbų pasiūrėti buvo atvykusių svečių ir iš užsienių Švedijos, Latvijos ir kitų kraštų archeologai.

Lietuvoje yra daug senovės paminklų, kurių tinakmą apsaugą paskutiniu laiku ypatingai susirūpinta. Vien tik piliakalnių Lietuvoje priskaitome iki 1500. Yra dar visa eilė ir kitų senovės istorinių ir mokslui labai vertinų lietuvių, kurias šiandien naikina įvairūs neišmanėliai ir savanaudžiai.

Šitą matydama, jau prieš porą metų Lietuvos vidaus reikalų ministerija išleido valstiečių savivaldyboms atitinkamą aplinkraštį, kuriuo valstiečių viršaičiai ir kaimų seniūnai įpareigojami saugoti Lietuvos senovės neisirtas vietas. Dabartiniu laiku, švietimo ministerija taip pat baigia ruošti senovės paminklų apsaugos įstatymą, kuris dar šiemet bus paskelbtas. Be to, švietimo ministerija įsteigė antikvariskai-topografišką archyvą, kuriame bus sujungtos visos žinios apie kilnojamus ir nekilnojamus Lietuvos senovės paminklus. Įvairių senovės paminklų aprašymai ruošiamas tam tikras inventorizatorių kadras. Jam paruošti Kaune netrukus bus įsteigti tam tikri kursai.

Visos Lietuvos senovės liekanos tilps archeologiniame neseniai pastatyto Vytauto Didžiojo muziejaus skyriuje. Jau paruoštas ir statutas, pagal kurį šis muziejus ir bus tvarkomas.

LIETUVOS KARALIAUS MINDAUGO SOSTAS.

Ligi Mindaugo Lietuva buvo valdoma atskiromis kunigaikštijomis. Bendros valdžios ji neturėjo. Priešams užpuolus kraštą, kiekviena kunigaikštija gyveno atskirai. Kitos kunigaikštijos kartais net padėdavo priešais. Tryliktojo šimtmečio viduryje žemaičių kunigaikštis Mindaugas, pats būdamas didelių plotų valdovas, nugalėjo mezėnuiosius kunigaikščius, suvienijo Lietuvos valstybę vieno valdovo valdžion. Tuo savo žygiu Mindaugas Lietuvai davė gero padarę ir lietuvių tautą išgelbėjo nuo tokio likimo, kokio šiandien susilaukė kita lietuvių tautos giminė — Prūsai. Gal būt, kad ne Mindaugo toks išmintingas žingsnis, tai šiandien, lygiai kaip ir Prūsai, lietuvių tautos tik vardas būtų belikęs.

Mindaugas sau sostinę pasirinko Kernavės miestelyje, ant Neries kranto. Dabar šis miestas yra ant pačios demarkacijos linijos. Tačiau jame, tame ma-

žytyje, aplenkintame bažnytkaimyje, dar yra daug žymių iš Mindaugo viešpatavimo laiku.

Kernavė yra pirmoji Lietuvos sostinė. Ją įsteigė 1,040 metais, kunigaikštis Kernius. Kernavės apylinkės kalnuotos, išpiltos piliakalniams. Kalnai dar ligi šių dienų užsiliko status ir aukšti, nes senovės lietuvių buvo stipriai akmenimis sutvirtinti. Dabar ant Neries kranto Kernavėje tebestuko aukštas kalnas, Lizdeikos vardu vadinamas, o žemai dar ir dabar tebėra didelė aikštė, kurioje susirinkdavo senovės lietuviai kariai ir laukdavo Lizdeikos palaiminimo kavan eidami.

Čia patšalia Lizdeikos kalno yra Mindaugo kalnas. Šis kalnas Kernavėje visų aukščiausias. Ant jo viršūnės dar dabar tebežymus pilimėlis, vadinamas Mindaugo sostu. Ant to sosto užlipus iš tolo matosi pavertęji Trakai, o iš pačios Kernavės sau lėta dieną aukštai įlipus matyti tikroji Lietuvos sostinė Vilnius. Šalia Mindaugo sosto auga garšus Mindaugo ažuolas, mokslininkų manymu, seniausias visame Pabaltije. Kiek žemiau sosto tebežymus pilimai, lietuvių bajorų ložės, kur jie, lokių kailius pasitise, klausydavo Mindaugo įsakymų.

Lizdeikos ir Mindaugo kalnus bekasindami, žmonės dar ir dabar užtinka visokių senoviškų daiktų, indų, kardų ir kita. Iš tu iškasenu matyti, kad lietuvių senovėje buvo narsūs kovotojai. Ties pat Nerim dar ir dabar žymu totorių ir net vikingų kapai.

Yra rimtų davinų manyti, kad iš Kernavės eina požeminis urvas, net ligi Traku. Kiekvienam lietuviui mielos ir širdžiai artimos mūsų istoriskosios vietos. Senieji Kernavės apylinkių gyventojai dar ir dabar daug įvairių padavimų pasakoja iš Mindaugo laikų. Jie atsimena padavimus apie Lizdeikos dievų ir Mindaugo karus.

KLAIPĖDOS LENTPIUVĖS BAIGIA APDIRBTI RUSŲ MISKĄ.

Klaipėdoje yra didžiausias miško apdirbimo dirbtuvės Lietuvoje. Jos apdirba netik vidaus miško žaliava, bet nemažai apdirba ir Klaipėdon pristatyto So vietų miško. Apdirbimas šiemet buvo pradėtas vėliau, negu kitais metais. Todėl darbą reikėjo paskubinti. O dabar lentpiuvės jau baigia apdirbti rusų miską. Vis dėlto tikimasi, kad iki gruodžio pabaigos pirkėjams bus išsiųsta dauguma apdirbtos medžiagos. Nors miško konjunkūra Europos rinkoje paskutiniuoju laiku yra pablogėjusi, tačiau Klaipėdos lentpiuvių reikalai dėl to nė kiek nepablogėjo.

Dabar Klaipėdos medžio apdirbimo sindikatas veda tam tikras derybas su Sovietų Rusijos atstovais dėl miško medžiagos pristatymo ir apdirbimo ateinančiais metais. Tikimasi, kad ir ateinančiais metais Sovietų miško žaliava bus gauta ir Klaipėdos lentpiuvės turės pakankamai darbo.

VOKIETIJA NORI SUSITAKYTI SU SSSR

Goebels aplinkraščiu įsakė hiterininkams nepulti SSSR.

Paryžius. "Information" praneša iš Berlyno, kad Goebels išsiuntinėjo visiems laikraščiams aplinkraštį, kuriuo įsako tuojau nutraukti bet kurį SSSR puolimą. Toks pat beveik aplinkraštis išsiuntinėtas ir knygų leidykloms. Knygų leidyklos įspėtos, kad ateityje nė viena knyga apie Sovietų Rusiją negali būti išleista be cenzūros leidimo.

Laikraštis aplinkraščius aiškina tuom, kad Hitleris nori pagerinti su SSSR santykius.

Laikraštis praneša, kad Hitleris naują SSSR atstovą Suricą priėmęs nepaprastai šiltai. Fjureris ("tautos vadas") stačiai pareiškęs polpredui, kad jis duoda labai didelės reikšmės Vokietijos santykių su SSSR pagerinimui. Vokietija norinti pagerinti ir ekonominius santykius. Berlynas sutinkas duoti Maskvai 5-rių metų kreditus, ko ligšiol nė viena valstybė nedarė.

Pasiekęs susitarimo su SSSR. Hitleris tikysis suduoti smūgį Prancūzijai ir, be to, palenkinti savo pusėn Litvinovą, kuris pirmininkaus Tautų s-goi, kai bus tvirtinamas Saro krašto plebis-cito klausimas.

PASIKESINIMAS ANT BULGARIJOS KARALIAUS.

Arba paprastas angliu sprogi-mas.

Londonas. "Daily Mail" specialus korespondentas praneša iš Sofijos, kad buvo padarytas pasiekimas prieš traukinį, kur riuo bulgarų karalius Borisas važiuo iš Sofijos Varną. Karalius pasiliko nepaliestas. "Daily Mail" žiniomis, traukinyje buvo paslėpta pragaro mašina, kuri ties Strezica, apie 130 km. nuo Varnos, sprogo. Pragaro mašina buvusi paslėpta garvežyje po anglimis. Karalius Borisas, kaip pažymi laikraštis toliau, dažnai mėgsta pavaduoti garvežio mašinistą. Ir šį kartą karalius buvo besirengias į garvežį. Jis jau lipo traukinio laipteliais, eidamas į garvežį. Pragaro mašina sprogo, karalius pats sustabdė garvežį, nes mašinistas buvo sužeistas. Padarius krata, po anglimis buvo surasta pragaro mašinos likučiai. Spėjama, kad pragaro mašina buvo įdėta į traukinį dar Sofijoje. Laikraštis priduria, kad tarp geležinkeliečių ir komunistų daug žmonių suimta. Kiti angliu laikraščiai rašo, kad čia būta ne pasikesinimo, bet užsidegė tik anglys garvežyje.

IVAIRIOS ŽINIOS

— Paskutiniuoju laiku vokiečiai nepaprastai suvaržė mažąjį pasienio susisiekimą. Prūsų Lietuvos ūkininkai jau negalėję net menkiausiu maisto dalykėliu Lietuvoje nusipirkti. Mat, Lietuvoje maistas pigesnis, negu Vokietijoje. Anos pusės gyventojai nors patys geresnio maisto jau negalėję matyti, bet rūpinasi savo vaikų sveikata. Todėl jie kasdien būrius savo vaikų atveda Lietuvon, kad čia jie nors šociai ir pigiai galėtų pavalgyti. Iš Tilžės į Lietuvos pusę dažnai ateina ir pačios motinos pavalgyti. Tsb.

— Atskiriant Klaipėdos kraštą nuo Vokietijos, Pagėgių apskritis neteko teisų į turtą, kuris paliko Tilžės ir Ragainės apskrityse. Tos teritorijos gyventojai jau nuo senai reiškia teisų į Vokietijai tekusį turtą. Tačiau ligi šiol tas klausimas nepavyko tinkamai sutvarkyti. Ap skaičiuojama, kad Pagėgių apskrities gyventojai Vokietijai paliko apie 2 milijonus litų turto. Dabartinė Klaipėdos krašto autonominė valdžia rengiasi šį klausimą vėl iškelti ir padėti Patrium vadovauja buvęs Lietuvos ministeris pirmininkas inž. Ernestas Galvanauskas.

— Sios Klaipėdos lentpiuvės yra garsios ir užsieniuose. Jose dirba keli tūkstančiai darbininkų. Taigi nemažas skaičius Lietuvos žmonių iš jų pragyvena. Klaipėdoje joms yra daug patogių veikti, negu kituose Lietuvos miestuose, nes jos yra pačia me uoste ir todėl daug lengviau su miško eksportu.

TRYŠ PASLAPTINGOS SAVI-SUDYBĖS PERSIJOS KARO MISIJOJ STOKHOLME.

Šiomis dienomis Stokholme nusišovė Persijos karo misijos viršininkas Chadzi-Ekanil.

Idomu, kad šią vasarą toj delegacijoj nusišovė jaunas leitenantas, po to seržantas Raspiema ir dabar leit. Ekanie.

Zudydamasis, serž. Raspiema parašė Persijos atstovybei laišką, kuriame skundėsi, kad Ekanie kankinas misijos karus ir verčias juos žudyti.

Pašauktas atstovybėn, Ekanie prisipažinęs, kad jis delegacijos narius mūdėdams, kai jie nusidėdavę disciplinai.

Po to jis pats nusišovė. Apsivilkio išėjimais rūbais ir vienam misijos tarnautojui liepė šauti jam į pakaušį. Kai šis atsisakė, tai liepė fotografuoti jį, o befotografuojamas Ekanie nusišovė.

NACIAI PABUGO PRANCŪZŲ ĮSPĖJIMO.

Berlynas. — Hitlerio įgalotinis Saro krašte reikalams pasikelbė atsišaukimą į vokiečių nacionalistų SA ir SS dalis Saro krašto pasienyje. Tuo atsišaukimu įsakoma, kad nuo 1935 metų sausio 10 d. iki vasario 10 d. 40 km. nuo Saro krašto sienos zonoje nebutų dėvimos uniformos ir nebūtų rengiami jokie susirinkimai ar eisenos. "Mes iškilmingai pareiškiame — sakoma atsišaukime — kad mes niekuomet nerengime putėo". Toliau atsišaukime pareiškiama, kad vokiečiai "nedavė" nė mažiausios progos parengimui užsienių kariuomenės įgyjavimo į vokišką kraštą". Atsišaukimas baigiamas, pareiškiant, kad ta "nauja auka" esanti daroma Europos taikos labui, kurio vokiečiai trokšta "su didžiausiu sąžiningumu".

— Paskutiniuoju laiku vokiečiai nepaprastai suvaržė mažąjį pasienio susisiekimą. Prūsų Lietuvos ūkininkai jau negalėję net menkiausiu maisto dalykėliu Lietuvoje nusipirkti. Mat, Lietuvoje maistas pigesnis, negu Vokietijoje. Anos pusės gyventojai nors patys geresnio maisto jau negalėję matyti, bet rūpinasi savo vaikų sveikata. Todėl jie kasdien būrius savo vaikų atveda Lietuvon, kad čia jie nors šociai ir pigiai galėtų pavalgyti. Iš Tilžės į Lietuvos pusę dažnai ateina ir pačios motinos pavalgyti. Tsb.

LIETUVA SKRIAUDŽIANTI VOKIETIJA...

Pabaltijo valstybių konferencija, kuri lapkr. mėn. pabaigoje įvyks Taline, ir kai kur spaudoje pasirodžiusios žinios, esą, Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaras Litvinovas artimiausiu laiku atvažiuos į Kauną, sukėlė vokiečių sluoksnuose didelį susirūpinimą. Čia mėginama ko mentuoti, lyg Pabaltijo valstybių bendradarbiavimas tiesioginiai liečia trečiojo reicho interesus. Tačiau vokiečiai, norėdami nukreipti viešosios nuomonės dėmesį nuo to, kad čia turima reikalavimų su Ryčių politika, kurios planus kala Rosenbergas, tą susirūpinimą bando pridengti Varšuvos spauda.

"Voelkische Beobachter", pavyzdžiui, rašo, kad Varšuvoje su dideliu įtempimu žiurima į Pabaltijo bloką plėtimo mėginimus, kadangi, esą, Lenkija turinti Pabaltijį svarbesnių politinių interesų. Laikraštis pareiškia: "Juo nemalonesnė yra iš Kauno gauta žinia, kad Litvinovas dar prieš konferenciją nori padaryti oficialų revizitą Lietuvos Užsienių Reikalų Ministeriui". Laikraštis priduria: "Ta žinia Varšuvoje komentuojama tokiu būdu, kad Litvinovas vėl stengiasi pasireikšti Pabaltijį, kaipo Lenkijos partneris."

"Berliner Beor-tung", kuris nekarta buvo panaudojęs kurstini prieš Lietuvą, ilgame strp. "Kaunas persioriantuoja Paryžiaus linkme" vaizduoja Lietuvą, kaip "mažą išdykėlį", kuris "per tvorą išdažo svetimus lan-

Prancuzai Prisirengę Žygiuoti į Saro Kraštą

STIPRIOS PRANCUZIJS KARIUOMENĖS DALYS LAUKIA IŠ SARO SOS.

Kariuomenė pasirengusi tuoj peržengti sieną.

Londonas. Reuterio atstovas Paryžiuje iš patikimų šaltinių praneša, kad motorizuotos prancūzų kariuomenės dalys yra parengtos prie Saro krašto sienos. Jos gali tuoj įžygiuoti į kraštą, jei Saro kraštą valdančios komisijos pirmininkas patefonuotų SOS pagalbos šauksmo ženklą. Toks ženklas bus duotas, jei vietos žandarmerija nebepajėgs palaikyti kašte ramumą. Vienas iš svarbiausių faktorių bus skubotumas. Reuteris pažymi, kad keli tūkstančiai tos prancūzų kariuomenės, kuri gali būti motorizuota tuoj nusiųsta į Saro kraštą, galėsianti per vieną naktį sugrąžinti tvarką. Reuteris pabrėžia, kad Prancūzija tikrai tiki, kad toks žygis nebus reikalingas ir kad pakaks jau laiku padaryto įspėjimo. Reuterio atstovas nurodo toliau, kad Tautų Sąjungos Taryba yra nutarusi, kad reikalui esant, Saro kraštą valdančioji komisija gali pasiūlyti į pagelbą už krašto ribų esančią kariuomenę. Tai galėtų reikšti taip pat belgų ar ir angliu kariuomenę. Tačiau tos kariuomenės dalyvavimas, atsižvel-

giant į laiko aplinkybes, galėtų būti bereikšmis. Iš prancūzų pusės ypatingai pabrėžiama, kad kariuomenė bus pasiųsta tik pasiremiant 1926 metų Tautų Sąjungos Tarybos nutarimu. Tas kariuomenės pasiuntimas jokiū būdu neturės tikslo daryti įtakos balsavimui. Be to, Saro krašto okupavimas būtų tik laikinas. Kaip tik bus sugrąžinta tvarka, prancūzų kariuomenės dalys bus tuoj atšauktos. E.

Prancūzai būtinai nori pritraukti angliu karines pajėgas.

"Daily Herald" diplomatinis korespondentas rašo, kad prancūzų vyriausybė būtinai reikalauja, kad ir angliu dalyvautų prancūzų akriuomenės akcijoje Saro krašte. Esą, prancūzai reikalauja, kad jei į Saro kraštą įžengtų prancūzų kariuomenės, kartu įžengtų kad ir mažiausia angliu kariuomenės dalis. Į tą prancūzų reikalavimą angliu vyriausybė neatsakė, pasak laikraščio, nei teigiamai, nei neigiamai. Angliu vyriausybė svyruojanti ir delsianti. Laikraštis paimena ta progą 1914 metų gen. Zorfo paraginimą prancūzams atsiųsti nors "saują" kareivių, pareiškiant: "jūs turite atsiųsti bent vieną kuopą. Jei nors vienas anglas bus užmuštas, tai anglai kovos musų pusėje".

Visas straipsnis parašytas liguisto sarkazmo tonu, kuris tik aiškiai parodo, nusiminimą dėl nepavykusių putėo planų Klaipėdos krašte. Vokietiją laikraštis, tarp kitko, vaizduoja, kaip "kaimyną, kuris serga ir gu li lovoje" ir kurį "per daug drąsai Lietuva skriaudžia", o pati paskui ieškanti prieglobščio Paryžiuje, kuris pasak laikraščio, esąs "visų blogos sąžinės kankinamųjų prieglobstis". Esą, "ne nuostabu, kad tokios prigimtyms, kurios gali gyventi tik iš nesantaikos, jaučia vieną prie kitos traukimą". Pasak laikraščio, vokiečių lenkų sutartis toms abiem valstybėms davusi ypatingos progos. Esą, Prancūzija pasiūlysi Lietuvai "glaudžią Prancūzijos — Maskvos — Pabaltijo valstybių — sąjungą", o Pabaltijo valstybių sutartis, to laikraščio galvosena, esanti "greičiau kortų namelis, kaip granito blokas". Tuo savo "konstatavimu" laikraštis ypatingai pagrasina. Pasak laikraščio, "kaip atrodė, Lietuvos vyriausybė, atsižvelgdama į prancūzų rusų santarvės planus, laiko dabartinį momentą tinkančiu laimėti atitinkamomis sutartimis Prancūzijos draugingumą ir užimti tą vietą, kurią turėjo Lenkija". Pagaliau, laikraštis grasina "vokiečių lenkų draugingumu, kurio stiprėjimas spraciai žengia į priekį". Po Gembšo atsilankymo Varšuvoje, vokiečių spauda pradėjo naudoti naują grąsinimo "kai kuriais įvykiais pietų rytų Europoje" formą. Ta formą panaudoja baigdamas ir minėtas laikraštis.

Chicago's Sandariečiai Apvaikščioja Sandaros Jubilėjų Gruodžio 16d., 1934 m.

MILŽINIŠKAS BANKETAS, ŠOKIAI IR DIDELIS, GRAŽUS IR ĮVAIRUS MUZIKALIS PROGRAMAS ĮVYKSTA VIKING SOUTH SIDE TEMPLE, 6855 SO. EMERALD AVE., KAMPAS 69TH ST., CHICAGO, ILL.

SUBSCRIPTION RATES:

In The United States per year \$2.00
In Canada and All Foreign Countries per year \$3.00

Entered as second class matter OCTOBER 25th, 1928, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the ACT OF MARCH 3, 1879.

Sandara yra Savaitinis Laikraštis, leidžiamas kas Penktadienis. Sandara yra Organas Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros, 814 West 33rd Street, Chicago, Illinois.

UŽSISAKYMO KAINA:

Suvienuose Valstijose ietams \$2.00
Užsienyje metams \$3.00

SANDAROS PLATFORMA LINK LIETUVOS IR LIETUVYBĖS

Laisva Nepriklausoma Demokratinė Lietuvos Respublika.
Vyriausia šalies valdžia ir suverenias yra pati tauta, išreiškianti savo valią, slapta ir teisėtu balsavimu visų pilnamečių ir pilnamečių gyventojų — vyrų ir moterų.
Lietuvos Respublikos ir visos Lietuvių Tautos sosto ir tautinio bei kultūrinio gyvenimo centras yra Vilnius.
Visuotinis bešališkas švietimas ir mokslo bei kultūros kėlimas tarpe Lietuvos ir išvis Lietuvos.
Kuoartimiausi broliški ryšiai tarpe Lietuvos ir plačiosios išsivijos Jungtinių Valstijose ir kitose šalyse.
Bendros pastangos ir veiksmai įgyvendinti Lietuvoje ir visoje tautoje platiąsias Demokratinės principus.
Visiems tikėjimams ir sąžinės išitikinimams tolerantiškumas ir atsilykinimas tikybinio veikimo nuo politinio.
Konstitucijos garantijos piliečių teisėms ir piliečių išitikimybė Konstitucijai.
Atsisivėliant j tautos ateitį — pastangos priaugančiąją lietuvių kartą — jaunomene, išaukšti sveiką, apšviestą ir tautiskai susipratusią.
Amžina kova u Lietuvos sostinę Vilnių visais galimais būdais — Mes be Vilniaus Nenurimsim.

AR GALI KAS NORŠ MUMS DIDTUOTI

Nors pastaruju laiku pasauli diktaturų netrūksta, tačiau ne visur jas galima vartoti. Jos praktikuojamos tose šalyse, kuriose mažuma pasiima šalies vairą j savo rankas. Turėdami savo rankose akriuomenę, policiją ir kitą ginkluotą pajėgą, jie seimininkauja taip, kaip jiems patinka. Nes jeigu nepaklausysi diktatoriaus gražuaju, tai policija arba kariuomenė tave prisivers ta padaryti.

Visuomeniniame gyvenime to padaryti negalima. Čia yra reikalinga ne diktatura, bet susiklausymas. Tiesa, yra atsitikimų, kad geras organizacijos vadovas neva tai diktuoja nariams. Bet jis diktuoja tik tol, kol jis jautia turįs savo pusėje didžiūmą. Tačiau ir tos rūšies "diktatura" nėra ta, kokią mes matome šalies g esime. Toliau kol nario negali prievarta palaikyti bile organizacijos, tol negali nieks būti pilnu diktatorium.

Pastaruju laiku tautininkų tarpe prasidėjo reikštis neva tai stoka vadų. Vadų, kurių visi klausytų. Bet čia tik išvaizdavimas, nes mes tokių vadų niekada neturėjome. Net ir Dr. Jono Šliupo laikais niekas negalėjo diktuoti. Viskas, tai kad tais laikais buvo daugiau susiklausymo; kad supykęs ant savo draugo nesigriebė tuojaus organizuoti kitos nacionalės organizacijos. Bet tas ir tuomet buvo plačiai praktikuojama lokaliuose veikimuose.

Jeigu šiandien dar mes pastudijuosime, tai rasime, jog 75 nuoš. draugių gimė tik ačių tam, kad du visuomenės žymesni darbuotojai, kurie suorganizavo Sv. Kozimiero draugiją, — susipyko ir žiurėk — jau gimė Šv. Juozapo draugija. Reiškia spēkos tapo suskaldytos. Ir prabėgus kiek metų, tos abi draugijos pradėjo nykti ir yra priverstos likviduotis arba lieti j vieną. Panašūs įvykiai pasireiškė jau daugelyje vietų ir dar daug draugių paseks panašų pavyzdį arba mirs ir daug žmonių, įmokėjų sių nemažas sumas pinigų, kuriems tenka laimėti ilgiau gyventi, negaus progos is to pasinaudoti. Taigi, jeigu šiandien atsiranda žmonių, kurie bando steigti naujas organizacijas, daro tą patį, ką anų metų veikėjai darė organizuodami draugijas. Ypatingai, jeigu tas organizacijas bandoma pastatyti ant esamų senų organizacijų pamatų. Bet štai, turint pamoką is praeties, dar pradžioje darbo, pradeda reikštis sveika mintis, bendrinti jėgas, o ne skaldyti, kaip nekuriems norėtųsi. Tačiau nereikia manyti, jog suvienijus pajėgas mes galėsimė surasti asmenį, kuris diktuos ką mes turime ir ko neprisivalome daryti. Mes netikim, jog pasauli šiandien yra asmuo, kuris būtų neklaidingas. Mūsų patatyti tieji priekin organizacijos žmonės ne tam, kad diktutuot, bet kad jie pildytų mūsų didžiūmos norą. Ir kol toki asmenys, neperžengia mūsų principų bei aukščiausių nistancijų-seimų tarimų, mes prisivalome veikti pagal jų nurodymą bei duotas instrukcijas. Bet tai nėra diktatura.

Dar kitas yra dalykas, tai ar organizacijos galva ar kaip mes ji nepavadintum, gali diktuoti visiem lietuviams. Žinoma, kad ne! Bet štai kas pasidaro. Kiekvienas didesnis darbas reikalauja organnizuoto kūno; ar tai nuolatinio, ar specialiai suverteto kokiam nors tikslui. Darbe, kuris nėra liečiantis visus lietuvius, bile organizacija ar tam tikra žmonių grupė dirba, plačioji visuomenė privalo ir ateina j pagalbą. Bet ten, kur yra visų abelnas reikalas, ten reikalinga platesnių pajėgų sutelkimas, o ne kad kuri nors srovė monopolizuotų ir diktuotų. Pavyzdžiui, mes galime organizuoti jaunimą, steigti tautiškus namus, kurti įvairias įmones įstaigas ir tt., mes galime veikti atskirai. Bet tokiame reikale kaip kad Vilniaus klausimas, mes turime veikti visi išvieno. Šio reikalo nei viena grupė bei partija negali savintis ir daryti partijinį biznį.

Bet ar tai sroviniame ar abelname visuomeniniame darbe reikalinga negali diktuoti. Kaip vienur, taip ir kitur yra reikalingas

susiklausymas, o kur yra susiklausymas, ten galima tikėtis ir žymesnės visuomeninės paramos. Jeigu šiandien mūsų visuomenė nėra toki dnosni, kaip kitados kad buvo, tai ne del to, kad mes neturime tokių žmonių, kurie galėtų diktuoti, bet del to, kad ta visuomenė buvo gražiais obalsiais privilioti ir išnaudota partijiniams tikslams. Kaslink stokos vadų, man rodos, kad mes turime daugiau vadų negų armijos. Ir, jeigu vienas asmuo stovi prieky visuomeninio darbo, tai kiti nesistengiam kooperatyviai dirbti, o i eskom kelių ir būdų pakenkti, kartais tik delto, kad mums jo išvaizda nepatinka ar panašiai.

Tiesa, pas mus yra įsigyvenęs vienas žalingas įprotis, kad: — "aš daugiau žinau už visus kitus ir jeigu jus nesutinkat su mano nuomone, aš netik nedirbsiu, bet kenksiu ir keršysiu". Arba dar, jeigu kuris užsigėdė ką nors pasiekti, o tas nepavyko, tuomet jau laikykis — kerštaus ir drums ramybę. Tuomet yra visi blogi, o tik jis vienas teisingas. Lygiai, kaip kad būdavo senesniais laikais, kuomet kasdien dygdavo įvairios draugių cėles, nežiurint kokia jų bus ateitis.

Taigi, nei organizacijiniame nei abelname visuomeniniame darbe nieks negali diktuoti. Čia yra reikalinga tik nuosirdus susitarimas, susiklausymas, abipusė tolerancija ir kuomažiausia kerštavimo. Tuomet mūsų vadai pataikys mus, mūsų organizacijas, ir abelna lietuvių išsiviją vesti gera ir teisinga gyvenimo vaga. Tuomet ir mūsų darbų vaisiai bus daug ryškesni.

Vilniaus Lietuvių Persekiojimai Nesiliauja

Nuo pat Vilniaus pagrobimo ligi šių laikų to krašto lietuvių visokiais būdais persekioja okupantai lenkai. Tas persekiojimas juo toliau, juo darosi sunkesnis ir Vilniaus lietuvių bei skaudesnis. Lenkai lietuvių persekioja ne tik tautiniame, kultūriname, bet ir ekonominiame darbe. Jau visa eilė uždarytų Vilniaus krašto lietuviškų mokyklų, trukdymas veikti lietuviškomis organizacijoms, ujamas lietuvių kalbos is bažnyčių ir tt.

Tačiau Vilniaus krašto lietuvių nenusimena. Lietuviybėje Vilniaus krašte, kaip ir kiekvienas slopinamas pasireiškimas, ne tik nemažėja, bet kas kart vis atsiranda daugiau stipresnių lietuvių, kurie stoja žutbūtinėn kovon su okupantais. Lietuviai tėvai, kurie savo vaikus leidžia j lietuviškas mokyklas nuolatos kratomi, baudžiami ir net j kalėjimus sodinami. Bet jiems šios bausmės nebašios. Jie nevengia Vilniaus krašto lenkų paimdytų agentų, vadinamų "ciučiukais".

Kai lenkai uždarė Ryto draugijos laikomas lietuviškas mokyklas, toji draugija visame krašte pradėjo steigti skaityklas, kurių vedėjais yra buvusieji lietuviškų mokyklų mokytojai. Nors tose skaityklose knygos yra nekalto turinio, daugiausiai, is žemės ūkio srities, ir viena kita religinė, bet lenkams ir tai nepatinka: skaityklose nuolatos daromos kratos, o skaityklų vedėjams keliamos bylos už tariamą priešvalstybinį veikimą. Visą eilę skaityklų vedėjų lenkai suarestavo ir įkėio j švenčionių kalėjimą. Vadinasi, Vilniaus krašto lietuviams negalima turėti nei savo mokyklų, nei skaityklų, nei lietuviškų draugijų, negalima lavintis ir kelti žemės ūkio kultūrą. Lenkų supratimu, visokis kultūros darbas, kad ir nekalčiausias, jeigu ti lietuvių varamas, yra jau priešvalstybinis veikimas.

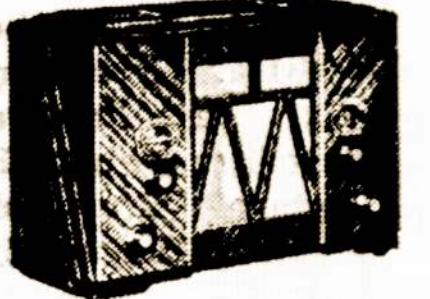
Negeriau yra ir su lietuviams kuniigais. Jeigu atsiranda veiklesnis lietuvis kunigas, kuris bent retkarčiais dalyvauja lietuvių draugių susirinkimuose, arba tiems susirinkimams užleidžia parapijos salę, toks kunigas lenkams jau nepakenčiamas ir j j arba kurija perkeliu j gudiską parapiją, arba stačiai ištrema starostos įsakymu. Tuo būdu, jau nemaža buvo išsiusta j gudų parapijas lietuvių kunigų.

Ir ekonomiškai Vilniaus krašto lietuviams visokiais būdais yra spaudžiami. Ūkininkams mokesčiai, paprastai, nustatomi valscių, pagal žemės rūsį. Ir visuomet atsitinka, kad lietuvių ūkininkų žemės priskaitomos prie geriausios rūšies ir todėl jiems tenka mokėti didesnius mokesčius. O skirtumas susidaro nemažas. Štai pavyzdžiū. Netoli Valkininkų miestelio yra Pašalėčių sodžius, su savo garšiais smil-

24 kp., Montello, Mass. — J. Mickevičius, K. Jurgelionas, V. Sarkis.
33 kp., Norwood, Mass. — K. Mickunas, Iz. Vasiliauskiē, E. Bauzienė, J. Versiackas. Viso 18 delegatų ir apskričio valdyba, pirm. K. Vidunas, vice-pirm. J. M. Pečiulis, sekr. A. Yukna, izd. B. Tumavičius ir svečiai: p. K. Vidunienė, p. M. Jurgelionienė, p. B. Pečiulienė ir p. J. Pėža. Viso 26.
3. Suvažiavimo vedėju palikta apskričio pirm. K. Vidunas, pirmininko pagalb. J. Pečiulis, sekret. A. Yukna, maršalka, K. Mickunas.
4. Pirmininkas užklausia delegatų kas su tais, kurie yra kaip korespondentai; visi priitarę, kad pasilikti.
5. Skaitytas ir priimtas per ciro suvažiavimo protokolas.
6. Raportai, pirm. K. Viduno; vice-pirm. J. Pečiulo ir sekr. A. Yuknos priimti.
7. Izd. B. Tumavičius išdavė raportą kaip apskričio finansai stovi ir pasirodė, izde buvo \$75.- 26. Išlaidų pasidarė 39 dol.; pas izd. lieka \$36.26. Senas izdininkas pridavė 10 dol. viso izde raudasi \$46.26, pas seną izdininką pasilieka \$129.88.
8. Organizatorių raportai išduoti ir priimti.
9. Atstovų raportai:
7 kp. atstovai praneša, kad kuopa yra gerame stovyje, bet is priezasties sunkių laikų negalima daug ką nuveikti.
12 kp. — kad nariais ir finan sais stovi nebologai.
33 kp. — pranešė, kad nedidelė kuopa su nariais, bet su veikimu — veikia gerai.
24 kp. atstovai pranešė, kad jų kuopoje buvo kaip ir surėdė, bet šiais metais daug veikia ir turi 18 narių pilnai užsimokėjų ir 15 prisirašė naujų ir yra gerame stovyje.
10. Gaspadorius Pikniko K. Vidunas išdavė raportą įvykusio pikniko birželio 10 d., 1934 m., Centro naudai: pribuvo \$145.96, o išmokėta \$146.02; nedecklio 6 centai. Raportas priimtas. Gaspadorius J. Tumavičius išdavė pikniko raportą, įvykusio Liepos 1-mą dieną, 1-mo apsk. naudai — pribuvo \$682.96; išmokėta \$483.76. Pelnu paliko— \$195.93 — raportas priimtas. Gaspadorius K. Jurgelionas is davė raportą vajuus pikniko, įvykusio Rugsėjo 16 d. — pribuvo \$255.07; išmokėta — \$238.14; pelno paliko 16.93 ir pasiūsta Centru \$17.00. Raportas priimtas.
11. Buvo pranešta, kad seiman delegatas nebuvo siūstas, tik pa siūstas pasveikinimas su auka \$25.00. Pranešimas užgirtas.
12. Valdyba pranešė, kur buvo nutarta skirti 300 dol. laimėjimui dovanos, bet nebuvo galima įvykinti — pranešimas priimtas.
13. Vajaus komisija įneša, kad butų paskirta 25 dol. vajuus reikalams. Po apsvarstymo pasi liko sutvarkyti apsk. valdybai. Taipgi Vajaus Kom. pirm. K. Jurgelionas reikalavo, kad būtų

išrinktas kiekvienoj kuopoj vienas narys kaip pirmininkas, kas ir lapo padaryta. 7 kp., So. Boston, Mas. — Andrius Yuga; 12 kp. Lawrence, Mass. — J. Indelas; 24 kp. Montello, Mass. — Vladas Sarkis; 33 kp. Norwood, Mass. — J. Pečiulis. Ta komisija tvarkys savo kuopose vajuus reikalus ir tapo nutarta prašyti Centro, kad vajuus butų prates-tas nors iki Naujų Metų.
14. Pirm. pranešė, jei kalas tautininkų suvažiavimas Cleveland, Ohio. Padiskusavus nutarta pasiūsti pasveikinimo telegramą.
15. Įnešta ir nutarta paaukai ti 10 dol. Dariaus-Girėno statymui paminklo.
16. Įnešta, kad butų pagaminta rezoliucija, kaslink Vilniaus vadavimo. Kada pasirodė, kad yra dvi nuomonės, viena aukauti 25 dol., kita — 10 dol. Leista ant balsavimo. Už 25 balsavo 5, o už 10 dol. — 7. Tokiu būdu paskirta Vilniaus Vad. 10 dol.
17. Pirmo Apsk. rengimo pikniko reikalus sutvarkyti palikta apskričio valdybai.
18. Įnešta, kad 1-mas apskritys steigtų savo Parką. Padiiskusavus leista per balsus. Pirmas, kad butų padėta tam reikalui kas metai po 100 dol. — 7 balsai, antras, kad nebūtų — 7 balsai. Taigi liekasi nutarta vykdyti ir žiūrėti patogios vietos. Šis visas reikalas pasilieka apskričio valdybai.
19. Įnešta pasiūsti pasveikini mą Centru su auka. Buvo du įnešimai: kad aukauti 50 dol. ir antras, kad — 25 dol. Pirmasis perėjo 9 prieš 6 balsus ir tokiu būdu pasiūsta auka — 50 dol.
20. Naujos valdybas sekančioms 1935 metams. Nominavo viešai j pirmininkus: K. Viduną ir K. Jurgelioną; balsavo slap-tai. K. Vidunas gavo 16 balsų, K. Jurgelionas 4 bal. Pirmininku liekasi K. Vidunas. J vice-pirm. J. Pečiulis ir A. Yuga. J. Pečiulis gavo 16 bal., o A. Yuga 2 balsu. Vice-pirm. liekasi J. Pe-

DABAR PROGRESS Furniture Co. Krautuvėje

\$20.00 NAUJOS MADOS MIDGET RADIOS po \$8.95 NAUJI CROSLLEY RADIOS 1935 MADOS po \$19.50 NAUJI PHILCO RADIOS 1935 MADOS po \$20.00 NAJI ZENITH RADIOS 1935 MADOS po \$39.50 GERI VARTOTI PIANAI po \$18.50 GROJIKLIAI PIANAI po \$29.50

Labai platus pasirinkimas visokių kitokių įrengtų gražuose naujuose akbinetuose. Pirkite dabar ir taupykite is didžiausių vertybių krautuvėse.

PROGRESS FURNITURE Co

3222-26 So. Halsted St. J. Kaledinskas, Vedėjas.

Šis stakas apribotas ir greitai parduoda, matykite tuojaus. Duodame graziuos radio programus kas nedėlia, 11-tą v. prieš piet is stoties WGES., 1360 kilocycles.

ALTSREIKALAI PROTOKOLAS

ALT. Sandaros 1-mo Apskričio metinio suvažiavimo, laikyto spalio 14 d., 1934 m., Lietuvių Piliečių klubo svetainė, 13 St. George Ave., Norwood, Mass.

Suvažiavimą atidarė apskričio pirmininkas, K. Vidunas, 2-raj. val. po pietų, paskirdamas Justina Mickevičių ir Simoną Jakubauską priimti delegatų mandatus. Jiems taipgi pavesta įnešimų ir rezoliucijų komisijos pareigos.

1. Mandatus tvėrėkant, pakvic sta kalbėti J. Tumavičienė, P. Baūmilla, K. Jurgelionas.

2. Mandatų komisija pranešė, jog dalyvauja atstovai nuo šių kuopų:
7 kp. So. Boston, Mass. — K. Vilišis, And. Yuga, S. Pačkauskas, Ignas Mažutaitis, B. Pečiulis, J. Jasionis, S. Jakubauskas ir S. Naudžiūnas.
12 kp. Lawrence, Mass. — P. Baumila, J. Indelas, A. Račkauskas.

ASMENINIAI VADOVAUJAMA KALEDINE EKSKURIJA

SVARBU

NUPIGINTOS LAI VAKORTES I ABI PUSI

Aprubežiuotam būvimui Europoje

Atsiklauskite savo agento

Išplauks is New Yorko Populiariais Ekspresiniais Garlaiviais

NEW YORK GRUODŽIO 13 D.

Patogus geležinkeliais susisiekimas is Hamburgo

BREMEN GRUODŽIO 16 D.

Ekskursiniai traukiniai pripat laivo BREMEN Bremerhavene užtikrina patogią kelionę j Kauną.

Informacijų klauskite pas vietinius agentus arba

HAMBURG - AMERICAN LINE NORTH GERMAN LLOYD

130 West Randolph St., Chicago, Illinois

Amerikos Lietuviu Gyvenimas

Sandaros Valdyba

Amerikos Lietuviu Tautines Centro Valdyba ir pastovios komisijos:

- J. Smailis, Prezidentas, 12000 Jos. Campau Ave. Hamtramck, Mich.
- O. Firantienė, Vice-prez. 1248 W. 49th St., Chicago, Ill.
- M. Bieksha, Sekr. 814 W. 33rd St., Chicago, Ill.
- D. Pivarunas, Izdininkas, 4622 S. Marshfield Ave. Chicago, Ill.

Kontrolės Komisija:

- K. Katkevičienė, 2138 W. Coulter St., Chicago, Ill.
- Dr. A. Normantas, 3246 So. Halsted St., Chicago, Ill.
- J. Čiliauskas, 2404 W. 46th Place, Chicago, Ill.

Istatų Komisija:

- A. B. Strimaitis, G. P. O. Box 127, New York City, N. Y.
- Dr. M. J. Vinikas, 307 W. 30th St., New York, N. Y.
- J. Ambraziejus, 168 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Apšvietos Komisija:

- Dr. A. Zimontas, 3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.
- St. Gegužis, Mahanoy City, Pa.
- S. E. Vitaitis, 307 W. 30th St., New York, N. Y.

Teismo Komisija:

- Adv. J. P. Uvikas, 5 Larned St., Detroit, Mich.
- Adv. Charles P. Kal, 756 W. 35th St., Chicago, Ill.

Am. Politikos Komisija:

- A. B. Strimaitis, G. P. O. Box 127, New York City, N. Y.
- P. Pivarunas, 1432 Juniata St., Pittsburgh, Pa.
- Dr. M. J. Vinikas, 307 W. 30th St., New York, N. Y.
- Adv. J. P. Uvikas, 5 Larned St.
- Adv. Charles P. Kal, 756 W. 35th St., Chicago, Ill.

Polit.-Kultūros Fondo Komisija:

- Z. Vitaitienė, 5 Ridgewood Ave., New York, N. Y.
- F. Pikšris, 3624 Butler St., Pittsburgh, Pa.
- J. M. Tumavičienė, 30 Robeson St., Jamaica Plain, Mass.
- J. Lekys, 7 St. Mark's Rd., Dorchester, Mass.
- D. Pivarunas, 4622 S. Marshfield St., Chicago, Ill.
- F. Motuzas, 14676 Work Ave., Detroit, Mich.
- V. Vitukinas, 156 E. Main St., New Britain, Conn.

— Vokiečiai savo piliečiams neleidžia iš Klaipėdos krašto per sieną inešti taukų, kurių ligi šiol kiekvienai šeimai per savaitę leisdavo po vieną kilogramą. Nuo rugsėjo 18 dienos vokiečių valdžia uždraudė gabenti per sieną ligi šiol leistą mėsą, bulves, kruopas, pieną, vaisius ir daržoves. —Tsb.

NEW YORK, N. Y.

Ivairios žinios iš mūsų apylinkės

Lapk. 11 ir 12 dd. minint didžiojo karo paliaubų dieną, Williamsburg apylinkėje, kur šį dalis miesto yra tirsčiau lietuviams apgyventa, Williamsburg aikštėje, apart Amerikoniskų, ir Lietuvos vėliavos buvo iškeltos, ko prieš 15 m. nebuvo galima padaryti. O prieš 20 metų ir sapne nieks nesapnavo pamatyti lietuvių vėliavos Amerikos valstybėje, viešoje aikštėje, nes pačių lietuvių tarpe dar buvo diskutuojama kokia yra lietuvių vėliava. Kas sakė, kad pasaulis ne progresuoja.

Kas pažįsta mūsų žmones ir veikėjus, nereikalauja būti pranašu, tad ir aš nesuklydau pareiškęs savo nuomonę apie buvusią taikos konferenciją Cleveland, Ohio, kuri taip iškilmingai išnesė rezoliucijas "nepuolimo" vieni kitų. Gerais norais pragaras grįstas, taip ir suvažiavusių atstovų geri norai pragaran nugarinėja.

Pasikaitykite "Dirvos" No. 45 "Brooklyno žinios". Kaip puikiai vainikuojamas tautininkas sandarėtis p. X. Strumskis. "Tautininkai" nesurasdami būdo kaip prisikabinti prie nenulstančio veikėjo, pasikelbė turėję susirinkimą ir vienas iš jų duoda įnešimą, kad priimti Strumskį į savo tarpą kaip eilinį narį. Na, ir iškeliamos diskusijos, ir p. Strumskiu tenka tiek paplūsti, kad visi ten susirinkusieji galėjo juse pasinerti. Pagaliau buvo pareikšta nuomonė, kad jeigu Strumskis noris tapti nariu ir gauti šimtąnuošimtinio tautininko diplomą, tai privalo klausytis prieš aukščiausį "tautininkų" tribunolą ir pirmiausia padaryti aprailas, kad klydo pri gulėdamas Sandaroje, ir sudėti priesaiką, kad bus aklu, ištikimu, be savo nuodėmės "tautininku". Gavęs tokį "išrišimą", tik tuomet bus svarstoma ar priimti ar ne. Be to, juk priimti negalima, anot "D."; gali tautininkai susilaukti tokių aplikantų, kaip Bagočius, Grigaitis, Pruseika ir panašius.

Man, jūsų korespondentui, su tikus p. Strumskį ir paklausus, ar jis prašėsi, kad tautininkai jį priimtų į savo tarpą eiliniu nariu, p. Strumskis, akvaizdoj 10 žmonių, aiškiai pasisakė, kad nieko panašaus jis nereikalavęs, kad "tautininkų" tiksliai sudaryta provokacija — vieni įnešė kad aš noris prisirašyti, kiti parėmė, kad galėtų visas blaurybes ant mano galvos išpilti, neva svarstymų proceduroje, ir kad tą visą vėliavą galėtų aprašyti savo spaudoje, tai ir viskas.

Ne svarbu ką vietos smalaviriai išverda ir tepa mūsų veikėjus, bet svarbu tas faktas, kad "D.", kurios redaktorius taip iškilmingai pakėlusį ranką priėmė priesaiką užgirdama taip neseniai buvusioj konferencijoj taikos rezoliuciją, dabar pati pirmūnė paleido patį pirmutinį tokį šuvį, kuris sudrebino visą Brooklyno sostapilę. Nėra mažiausios abejonės, kad dabar "D." šauks, kad sandariečiai ardo ramumą, negalimi susikalbėti.

Visi sandariečiai ir "Sandaros" skaitytojai laukia Sandaros jubilėjinio numerio. Po mūsų banketo pirmame kp. susirinkime turėsime keletą naujų aplikantų.

Lapkričio 15 d. p. Garšvų dukrelė parvežė iš aukštesnės mokyklos automobilius sužalojo, bet suteikus pirmutinę medicinę pagalbą, parvežta namo, serga. Linkėtina greito pasveikimo.

Lapkričio 15 d. mūsų Sandariečių p. Dėdei Ambraziejui, jo

draugai surengė 20 metų sukaktuves, kaip jis biznyje, privatų banketą. Kadangi p. Ambraziejus yra visų mylimas, tai privatis pokilis pasidarė viešu, nes dalyvavo apie 60 draugų. Suvalgyta skani vakarienė pas p. Rangelius svetainėje ir pasakyta 48 prakalbos.

A. B. Strimaitis.

Lawrence, Mass.

A.I.T. Sandaros 12 kuopos Jubilėjinis banketas buvo gražus.

Lapkričio 4 dieną, Lietuvių Piliiečių Klubu svetainėje buvo 20 m. Sandaros Jubilėjinis banketas. Apie ketvirtą valandą pradėjo rinktis draugų vietinių ir iš aplinkinių miestų svečiai. Vėliau pasirodė ir iš So. Bostono, Jamaica Plain, Norwood ir kitų tolimesnių vietų. Kaip penkta valanda buvo visi svečiai pakviesti užimti vietas prie parengtų stalų ir pridėtų lietuviškų kumpių, dešrų, žodžiu sakant, visokių valgių ir gėrimų. Užėmus vietas, 12 kp. pirm. A. Račkauskas ištare kelius žodžius ir perstatė Pirmo apskrício pirmininką K. Viduną to vakaro vedėju. Kada apskrício pirm. pasakė kalbą ir tikslų to vakaro pakviesdamas Dr. C. J. Mikolaitį, visiem žinomą veikėją ir žymų profesionalą. Dr. C. J. Mikolaitis nušvietė to vakaro tikslą ir sandariečių darbus per 20 metų nuveiktus. Antras kalbėjo kun. M. Valatakas. Jis savo ilgoj kalboj nurodė, kad visi lietuviai veikę iš vieno, tada būtų didesnės pasėkmės ir nauda visai lietuvių tautai. Trečia kalbėjo p. J. Tumavičienė, nurodinėdama sandariečių nudirbtus darbus ir kvietė visus stoti į sandariečių eiles ir veikti po viena vėliava tautos labui. Toliau sekė biznierių ir šiaip visuomenės ir Sandaros darbuotojai — visi linkėjo ilgų metų Sandarai. Ponas P. Baumė la pranešė, kad laike vakarienės prirašė apie 10 naujų narių į Sandarą. Po to buvo šokiai ir visi linksminosi iki dvylikto nakties. O gerokai pasilinksminus ir pasikalbėjus, visi skirstėsi į namus su gerais įspūdžiais ir linkėdami kogeriausių pasekmių savo visuose darbuose.

Daugelis apgailėstauja, kad negalėjo pributi į šį parengimą, nes buvo labai blogas Oras. Bet vis dėlto prisirinko virš šimto. Daugiausia priklauso pagarbos žodis tarti banketo gspadoriam, p. K. Vidunui, p. J. Indelai, gspadinėm: p. K. Vidunienėi, p. A. Račkauskienėi, p. A. Yukienei ir kt. už jų triušų. Taipgi patarnautojom, panelėm Baumiliutėm, panelėi V. Bajoru naitėi. Taigi 12 kp. taria širdingą padėką visiem kalbėtojams, sveičiam ir draugam už atsilankymą; taip ir muzikantam, kurie patarnavo veltui. Aš pilnai tikiu, kad šis parengimas pasiliks ilgai atmintinu.

—A. Yukna.

BENDRADARBIUKITE

"SANDAROJE"

\$1.00 - Sandaros Jubilėjinė Dovana - \$1.00

Užsirašančiam laikraštį "Sandarą" ant metų, šis kuponas skaitomas VIENO DOLERIO VERTES. Užsirašymo laikas nuo Rugsėjo-August 1-mos dienos iki Vasario-February, 1935. "Sandaros" kaina \$2.00 metams. Atsiųsk Sandaros Administracijai šį kuponą pridėjęs tik vieną dolerį ir gausi laikraštį "Sandarą" čieliems metams.

Vardas-pavardė .....

Numeris ir gatvė .....

Miestas, valstija .....

SANDARA — 814 W. 33rd St., Chicago, Ill.

DRAUGIOS UŽSIENIO LIETUVIAMS REMTI VEIKIMAS 1934 METAIS

1934 m. draugija, kaip parodo jos darbų apyskaita, yra atlikusi visą eilę darbų. Lig šio laiko ji suorganizavo Lietuvoje arti 90,000 rėmėjų. Tas vienas faktas jau parodo, kad draugijos tikslus Lietuvos žmonės gerai suprato ir jos darbai pritaria. Užsienio lietuviai, teikę savo laikas Lietuvai paramai, turėtu nužlungti, matydami, jog Lietuvos žmonės, kuriem vadovauja D-ja Uzs. Liet. Remti, taip rupestinęgi padeda jai.

Reikalinga būtų suminėti, kokius darbus draugija yra atlikusi vieneriais šiais metais. Paduo du juos sekancia eile:

1. — Įsteigta 17 skyrių, buitent: Kauno Centralinis, Valstybės Kontrolės, Akademinis, Mariampolės, Slavikų, Kaidedorių, Klaipėdos, Pagęgių, Panevežio, Šiaulių, Ukmergės, Telšių, Veiverių, Šilutės, Zemelio. Užsienioose skyriai įsikurė šiose vietose: Buenos Aires, Montevideo, Eš sur Alzett ir Villepurt.

2. — Įsteigta 165,000 atsisaukimų ir plakatų. Nesenai išleista 3,000 P. Rusecko knygutės "Užsienio Lietuviai", kurios recenzija esu Jums pasiuntęs. Greit bus išleista "Metraštis", kuriam surinkta nemaža medžia gos ir kuriame bendradarbiauja daug užsienio lietuvių. Šių metų pabaigoje ketinama pradėti leisti užsienio lietuvių reikalams skiriamą laikraštį — "Užsienio Lietuvis".

3. — Organizuojamos paskaitos iš Lietuvos istorijos, literatūros, kraštotyros ir pan. Šiomis dienomis išsiuntinėta pirmą P. Rusecko paskaitą "1863 metų sukilimas". Patartina būtų susidomėti ta paskaita. Girdėjome, jog didesnis skaičius ekz. bus pasiūstas "Tėvynės" Redakcijai, 307 W. 30th St., New York.

4. — Įsteigta "Darius ir Girėno Užsienio Lietuvių Liepos 17 diena. Tą dieną kas met visame lietuviskame pasaulyje bus minima lietuvių tautos žygiai ir pažymimas lietuvių tautos vievingumas. Daugely vietų Lietuvoje ir užsiry ta diena buvo ir šiais metais paminėta.

5. — 1935 metais ketinama sušaukti viso pasaulio užsienio lietuvių kongresas įvairiems tautiškos lietuvių kultūros bei ko nominiam reikalams svarstyti. Ta proga bus suorganizuota viso pasaulio lietuvių sąjunga.

6. — Išleista 1,000 metrų filma "Lietuva", kuri bus rodoma Amerikoje.

7. — Draugija remia Lietuvių Namų steigimo idėją kiekvienoje žymesnėje lietuvių kolonijoje. Ji yra pinigais parėmusi tokį su manymą: davė 3,000 litų Buenos Aires lietuvių namams ir 2,500 davė Aknystos lietuvių namams.

8. — Pietų Amerikos lietuviams pavargėliams paremti buvo suorganizuota Lietuvoje birželio m. 7 d. vieša rinkliava ir surinkta 22,984 lt. ir 14 c. Piniagai seniai pasiūsti Pietų Amerikos lietuviams.

9. — Lietuvių mokyklai sta-

tyt Sę Paulo mieste Brazilijoj draugija dave 5,000 li. sklypui nupirkti. Bendrai, remia visas lietuviskas mokyklas užsienyje. Amerikos lietuvių mokykloms pasiūsta virš pusketvirto tūkstantio vadovėlių.

10. — 1932 m. drauge su "Lietuvos Vaiko" Draugija buvo atgabenta į Alytų 30 Prūsų lietuvių vaikų; praėjusią vasarą viešėjo draugijos išlaikomi 30 vaikų iš Rygos lietuvių neturtingų mokinių. Reikalui ir progai esant, siunčiami lietuviški elementoriai, vadovėliai, vaikų ir jaunimo knygos ir tt. Besimokiančiam užsieny jaunimui teikiama parama stipendijomis, knygomis ir kitokiais būdais. Lietuvių jaunimas raginamas susirašinėti su užsienio jaunimu.

11. — Visuomenėje renkami lietuviški laikraščiai, žurnalai, knygos ir siunčiami užsienio lietuviams. Įvairioms užs. lietuvių įstaigoms jau pasiūsta per 7,000 ekz. laikraščių ir žurnalų, ne priskaitant čia knygu ir vadovėlių. Lietuvių chorams užsiniuose siunčiama gaidų, plokštelių.

12. — Draugija priiminėja užsienio lietuvių kultūros ekskursijas ir jau yra priėmusi Prūsų Lietuvos, Mintaujos, Latvijos, Rygos, Londono ir kitas ekskursijas.

Draugija renka savo darbu pinigus tikiai iš Lietuvos visuomenės, remia gi visus tautiškus užsienio lietuvių darbus, neatsižvelgiant į tai, kas tuos darbus dirba, kas parodo, kad draugija yra grynai bepartviška organizacija. Draugija dar nę karto nesikreipė į Amerikos lietuvius, nei laikais, nei per laikraščius, prašydamą aukų, todėl paskleisti kai kuriuose Amerikičių laikraščiuose paskalai, būk draugija užsimojanti išnaudoti Ameri-

kos lietuvius, yra visai be pagrindo. Draugija nori tik padėti amerikiečiams ir kitų kraštų lietuviams jų kovoje už savo kultūrą, kalbą ir išsilaikymą lietuviams.

—Karolis Vairas.

Garsinkitės

"SANDAROJE"

Chicagos Trečias

Tautų Karnavalas

—perstatymas kulturiškos vertės moksle ir muzikoje, kurią ateiviai atsivežė iš tolimųjų šalių —

Lietuvių Karnivalas

Ivyks
Lietuvių Auditorijoj,
3133 So. Halsted St.
L.PKRICIO-Nov. 28, 1934 M.
Pelnas Skiriamas Lietuviams
Pradžio 7:30 v. v. Ižanga 35 centai

PUIKI PABAIGA VISŲ TAUTŲ KARNIVLAS

Chicagos Stadium
Grudžio-December 15, 1934 m.

TEMYKITE "DAILY NEWS" DEL PAVEIKLIŲ IR APRASYMŲ APIE ĮVAIRIŲ TAUTŲ 1934 METŲ KARNIVASUS.

The Chicago Daily News

A.L.T Sandaros 1-mo Apskrício 20 Metų Sukaktuvių

BANKIETAS ir ŠOKIAI

Padekavonės Dienoje

Lapk. - November 29d., 1934 m.

Lietuvių Svetainėje Kampas E ir Silver Street South Boston, Mass.

APATINĖJ SALEJ ĮVYKS VAKARIENE, KURI PRASIDĖS 5 VAL. VAKARE. VIRŠUTINĖJ SALEJ BUS ŠOKIAI NUO 7-TOS VAL. VAKARE.

SU VAKARIENĖS BILIETAIS BUS GALIMA DALYVAUTI SOKIUOSE. DOVANOS BUS DUODAMOS PORAI, KURI PASOKS GERIAUSIA LIETUVISKAI. TAIPGI BUS APDOVANOTA STORIAUSIA PORA — VYRAS IR MOTERIS.

SIAME BANKETE DALYVAUS IR LIEPOS 1-MĄ DIENĄ ISRIKTOS GRAZUOLĖS IR BUS SUTEIKTOS JOMS DOVANOS — "MEILĖS TANRE".

TAIGI DALYVAUKITE VISI SANDARIEČIAI IR DRAUGAI IR BUKITE LIUDININKAIS TŲ VISŲ CEREMONIJŲ.

Chicagoje

SANDAROS
JUBILĖJINIS
BANKETAS,
SOKIAI IR
PROGRAMAS

Sandaros Jubilėjinis banketas įvyksta Nedėlio, gruodžio 16 d., 1934 metais, Viking South Side Temple, 6855 So. Emerald Ave., kampas 69th St., Chicago, Ill.

Visi sandariečiai, draugai ir rėmėjai prašomi rengtis jame dalyvauti, nes tai bus vienas puikiausių banketų, kokius kuomet mes esame turėję.

eSkancijoje "Sandaros" laidoje pateiksime platesnius žinių apie kalbamąjį pokilį.

EINA Į STONĄ MOTERYSTES

Panelė Genavaitė Stankunaitė

Čia matome paveikslė panelę Genavaitę A. Stankunaitę, dukrelę plačiai žinomo bizniero-fotografo, 3315 So. Halsted St. Vinco ir Onos Stankunų, kuri šį nedėdienį įsėina už vyro. Jos mylimasis yra Antanas Rentmeister, iš Fon Du Lac, Wis.

Panelė Stankunaitė yra gimusi ir augusi Chicagoj. Ji čia lankė ir baigė pradinę mokyklą ir aukštesniąją — Longwood Akademiją. Ji yra 21 metų amžiaus. Pasipažino su savo mylimoju, kuomet ji per paskutinius kelis metus nuykdavo atostogoms pas savo bobutę į Fon Du Lac, Wisconsin. Po kelių metų nuolatino draugavimo — jie galę gale įsimylėjo ir matome rezultatus — sueina į artimesnę draugystę, kurią sustiprins moterystės ryšys.

Vestuvės įvyksta šį sekmadienį, Šv. Jurgio bažnyčioj, o vestuvių puota jos tėvelių namuose, 11212 So. Western Ave. Po vestuvių jaunėji vyksta į Fon Du Lac, kur juodu ir apsigyvens. Jaunasis, nors yra inkinko sūnus, tačiau juodu ant ūkės nepasilikęs, nes jis užsiima vertelgyste.

Linkime jiems daug laimės naujame jų gyvenime. BS.

KALĖDOS LIETUOJE

Ateinantis Kalėdų sezonas gal primins jums tą ilgai žadėtą kelionę į tėvyne. Jūsų giminės ir draugai žiūrį į tą pusią ir laukia jūsų parvažiavimo.

Del tų, kurie norėtų praleisti žiemos šventes Lietuvoje su savisiškais, Hamburg - American Line ir North German Lloyd turį prirenę dvi asmeniškai vadovaujamas ekskursijas. S. S. "New York" išplauks iš New Yorko, gruodžio 13, ir S. S. Bremen išplauks iš New Yorko gruodžio 16 d.

Abu garlaiviai pasieks Europą į laiką pasažieriams pasiekti jų paskirtas vietas prieš Kalėdų šventes.

Yra specialiai nupigintos — "roundtrip" laivakortės turistinėje ir trečioje klasoje tam tikram laikui. Rep.

VIENAS IŠ DAUGELIO

Bokštai iš to naujo pasaulinio miesto iškilo ant Michigan ežero kranto, išsitiesė į vakarus per pelkes, kas savaime vaizduoja visapasaulei žmonijos kultū-

ra ir tradicijas. Tie stebuklai ir grožis pasirodys pilna to žodžio prasme, kuomet jau trečiu kartą The Chicago Daily News Tautų Karnivale, kuriame bus nepaprastai gražūs programos, kuris įvyks gruodžio 15 dieną.

Taipgi bus ir atskiri vakarai, kuriuose programai bus išpildomi per atskiras tautines grupeis. Kiekviena tautinė grupė pareikš savo kultūrą dramoje, šokiuose ir dainose.

Kiekviename tų spektaklių bus vaizduojama tos tautos praeitis ir kultura. Kam nėra malonu, nors ir čia gimusiam ir augusiam, kaip dėvėjo jo diedukas ar bobutė bei motina ar tėvas savo gimtame krašte.

Jaunieji amerikoniai apsivelka savo bočių rūbais ir perstato jų tolimą praeitį, dainas, muziką ir tradicijas; žengs žveigždėtu keliu į rožėtąją ateitį. Tas viskas pasireikš tautų karnivale.

RADIO

Praeitą nedėlią, kaip ir visuomet, klausiausi Progress Furniture krautuvės radio valandos, ir kuri man labai patiko. Šio programo išpildyme dalyvavo Naujos Gadinės maišytas oktetas, po vadovystę Jurgio Steponavičiaus. Dainos, kurias šis oktetas dainavo, tai ištraukos iš naujos operetės "Plėšikai", kurią Naujos Gadinės choras stato 2-raj diena gruodžio, Lietuvių Auditorijoj. Įdomu bus pamatyti, nes dainos, kurias girdėjau, puikiai išėjo. Buvo solo ir męrgaicių trio, ir jų balsai gana gražiai harmonizavosi.

Adv. K. Gugis patiekė įdomių informacijų. O Jonas Romanas, kaip ir visada, tvarkingai vedė programą.

Klausytojas.

VOKIEČIAI NOREJO UŽTVENKTI NEMUNĄ

Didžiojo karo metu, kai vokiečiai buvo okupavę Lietuvą, tai Kauno apskrities viršininkas su monė ties Mergelių sala užpilti Nemuno vagą. Tam reikalui jį sai sušaukė visų kaimų seniūnus ir jiems įsakė užrąginti apie 60 pastolių iš visos Kauno apskrities. 1916 metų vasarą prasidėjo smarkus darbas. Rusai belaisviai aklė kuolus, o lietuviai skubiai vežė smėlį. Nemuno vagą pradėjo pilti ties Pažaisliu. Mat, vokiečiai nefejo, kad Nemunas bęgtų iš kairės Mergelio salos pusės, o dešiniąją jie mėgino užpilti. Tas vokiečiams tur būt buvo reikalinga jų karo tikslams.

Esą jie šioje vietoje buvo sumanę parątyti tiltą. Apie 4 mėnesius virė darbas, bet Nemuno vagą visdelto užpilti nepasisekė. Vieną dieną darbų pažiūrėti atėjo pats apskrities viršininkas. Dar neprijojęs iš tolo keikėsi, kad Nemunas baisyai stiprus. Apskrities viršininkas barė žan darus prižiūrėtojus, kad kam jie nežiūrį rusų belaisvių, kurie tin gedami dirba. Kitų metų pavasarį Nemuno srovė išplovė visą supiltą smėlį. Taip apie 300,000 vežimų smėlio nuėjo niekais, ir apskrities viršininkui nepavyko įveikti Nemuno.

Dar ir dabar aukštosios Pane-munės gretimi kaimai: Vičiūnai, Zuikinė ir kiti gerai atsime-ną piktaįį Kauno apskrities viršininką ir tą baudžiąvą su smėliu.

Mergelių sala yra gana didelė ir stovi ties Pažaisliu. Ši sala iš visų pusių apaugusi dideliais karklais, kurių tankumynuose vasarą slepiasi šimtai lakštinga-lų, kurapkų, griezlių ir kitų paukščių. Pakrantėmis bęgioja būriai greitų tilvikų. Kada artinėsi salon, tai iš tolo pasitinka įkyrios žuvėdros. Žodžiu, šioje saloje yra daugybė paukščių, kurie peri savo vaikus, nes jiems čia mažiau pavojinga ir patogiu. Tai tikras paukščių rojus.

Nemunus ties Mergelių sala yra gana platus. Gal plačiausias ligi pačių jo žiočių. Apie 750 metrų vandens vaga skiria abu krantus. Bet užtat čia Nemunas visai negilus. Sausesnėmis vasaromis jis tiek nusenka, kad ir gyvulius galima pervartyti. Gal būt tiktai dėlto vokiečiai ir buvo sumanę ties Mergelių sala užpilti Nemuną ir pastatyti geležinį tiltą.

PABALTJO VALSTYBIŲ SUTARTIES REIKSMĖ.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos santarvės sutartis jau yra trijų galvų patvirtinta. Kai buvo pradėta rengtis prieš šios sutarties, tai Rytų Europoje buvo kilęs tikras politinis sukury, kuriame mažoms Pabaltijo valstybėms nelengva buvo susivogti, o dar sunkiau buvo išvesti savarankišką politiką liniją. Taigi nugalėjus šią kliūtį ir pasiekus visiško susitarimo, yra daugiau pagrindo šią sutartį branginti.

Šiuo metu politinės aplinkybės Rytų Europoje yra tokios, kad Pabaltijo valstybių santarvė darosi būtina jų nepriklausomybei išsaugoti. Jau pats faktas, kad Lenkija ir Vokietija neiš-mai atsiliepa į Sovietų Rusijos pasiūlymą garantuoti Baltijos valstybių nepriklausomybę ir kad jos pareiškė neišiamą nusi-statymą į Rytų pakto klausimą, savaime verčia ištirti Pabaltijo santarvės reikšmę.

Žinoma, Pabaltijo santarvė neduoda jį pasirašiusioms valstybėms visiškų saugumo garantijų. Baltijos valstybių karo pa-jėgos, net drauge paimtos, yra menkos, palyginamai su pajėgosis tik vieno iš jų didžiųjų kaimynų. Tačiau tai nesumažina Pabaltijo santarvės reikšmės. Esamomis sąlygomis ši santarvė Lietuvai, Latvijai ir Estijai bei jų saugumui sudaro tiek, kiek šiuo metu galima.

Savaime aišku, kad Pabaltijo santarvė, nustatydamą glaudų politinį bendradarbiavimą tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos žy-miai sustiprino ir išorinį šių valstybių saugumą. Čia daugiasia reikšmės turi Pabaltijo valstybių tarptautinės padėties sugre-tinimas. Jau pačioje ženevoje, tik pasirašius sutartį, pastebėta, kad pakilo bendras Pabaltijo valstybių svoris ir jomis susidomė-jimas. Tas susidomėjimas savaime aišku, pareina ne iš papras-to žingeidumo, o iš to vaidmens, kurį Pabaltijo santarvė gali

tekti suvaidinti Europos taikos politikoje. Pasirašydamos san-tarvės sutartį, Lietuva, Latvija ir Estija tuo pačiu pasisakė už tą bendrosios politikos mintį, kuri siekia išlaikyti Europos tai-ką esamų sutarčių pagrinduais. Nežiurint to, ar pavyks susitar-ti del Rytų Lokarno, Rytų Eu-ropoje Pabaltijo santarvės bus pirmas valstybių susigrupavi-mas, skirtas taikos reikalams. Ir čia yra svarbi to susigrupavi-mo reikšmė. Baltijos santarvė gali būti tas branduolis, apie ku-rį toliau eis platesnis taikos dar-bas. Nereikia užmiršti, kad šiam dien beveik viso pasaulio akys yra atkreiptos į Pabaltijį. Rei-kaš patikrinti šiam pasaulio kampe saugumą ir Pabaltijo valstybių nepriklausomybę yra tiek aiškus, kad juo yra susirūpinu-sios ir diplomatinės kanceliari-jos ir pasaulinė viešoji nuomu-nė. Tokiomis aplinkybėmis Bal-tijos santarvė gali būti tas ker-ninis akmuo ant kurio vėliau gali išuagti taikos, pastovumo rū-mai Rytų Europoje.

Žinoma, tas uždeda Pabaltijo valstybėms svarbią taikos misi-ją — būdėti, kad jų taikinga pradžia būtų pastovi ir tvirta—duotų gerus vaisius pirmiausiai joms pačioms.

Garsi senovėje buvo Merkinė. Aprgiuvę stulpai už poros kilo-metrų nuo dabartinio miestelio vienas į Rytus, kitas į šiaurę liūdija senovėje buvusius miesto vartus. Pačiame mieste viduryje, kur stovi dabartinė cerkvė, anais laikais stovėjo garsi rotušė. Negana to, kad Merkinė senovėje turėjo Makdeburgo miesto teises, bet ji turėjo ir savus pinigus. Ten, kur įteka Merkys į Nemuną ant aukšto kalno stovėjo galinga pilis. Šioje pilyje gyveno Merkinės kunigaikštis. Į šią pilį kas vasarą atostogauti atvažiuodavo pats Jagaila su savo palydovais. Jis čia ir bažny-čią ant senovės dienų žinyčios pastatė ir joje pats žmones kri-kštijo. O Vytautas Didysis šiai bažnyčiai gražų paveikslą pado-vaėjo.

GARSIOSIOS MERKINĖS DIDINGA PRAEITIS.

Garsi senovėje buvo Merkinė.

Desinėje bažnyčios pusėje yra įmūrytos dvi grindys. Apie jas štai kaip seni Merkinės gyventojai atsiliepa. Anais senais laikais, kada dar lietuviai bau-džiąvąėjo, prie šių grindų pri-rišę ponai nepaklusnius bau-

DIDYSIS KARAS! To karo baisybės ir amerikonų kariavimas su vokiečiais atvaizduota apysakoje
"DIEVE, PASIGAILĖK MUSŲ!"
 (God, Have Mercy on Us!)

Amerikoje laimėjo 1-ją premiją. 400 pusk. su gražiais tvirtais aparatais. Už \$1.25 (su pasiuntimu \$1.35) galima gauti:

"SANDARA"

814 West 33rd Street Chicago, Ill.

LIUDNOJE VALANDOJE PASAUKITE

PULLMAN 4151 REPUBLIC 3100
 10734 So. Michigan Ave. 2506 West 63rd St.

J. J. Bagdonas

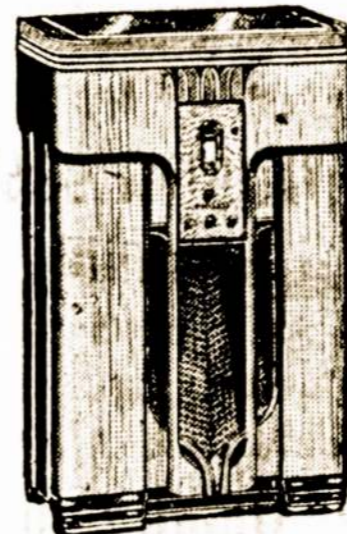
KUR TAUPUMAS REIKALINGAS, MES PALAIDOJAM už \$95.

džiauninkus plakdavo rykštė-mis.

Toje vietoje, kur dabar stovi bažnyčia, senovėje buvo dievų žinyčia, dar ir dabar po didžio-ju altorium yra žymiai žinyčios aukuras, kur lietuviai savo die-vas aukas atnešdavo. Po žiny-čia į visas pusesėjo paslaptin-urvai, kurie požeminiais urvais susisiekdavo su Lyškiaivos pyli-mu ir Šarūno kalnu. Seni dzūkai pasakoja, kad šiuose paslaptin-guose urvuose yra paslėpti seno-vo lietuvių stabai, kurie, jei ne-butų bažnyčioje Švenčiausiojo, tuojuo iškiltų į žemės paviršų ir atsistotų savo vietoje prie au-kuro.

Taip pat seni Merkinės dzūkai pasakoja, kad prieš daugelį me-tų iš Merkinės bažnyčios buvo išvogtos visos brangenybės, drauge ir Švenčiausias. Po to apiplėšimo atėjęs zakristijonas į bažnyčią pamatė keistą regi-nį: šventųjų statulos buvo nu-vartytos, o jų vietoje stabai. Ir nuo to laiko visame krašte pra-sidėjo bausus maras, žmonės krito, kaip rudenį lapai, visi bė-go iš čia į gilumą Rusijos, bet

Puikiausius Radios
Gražiausius Rakandus
Už Prieinamiausias
Kainas
 GALITE ĮSIGYTI
"PEOPLES"
RAKANDU
Krautuvėse

1935 metų Mados Radios

Philco, Crosley, R. C. R. Victor, Zenith ir kitų.
 Didžiausias pasirinkimas už kainas

Nuo \$18.50 iki \$195.00

Tvirčiausius ir gražiausius Seklyčioms Setus
 Dirbame savoje dirbtuvėje
 Kainos negirdėtai mažos

Nuo \$38.00 iki \$195.00

Imame senus radios ir rakan-dus į mainus ant naujų

Lengvus Išmokejimai

PEOPLES
FURNITURE

Krautuvėse
 2536-40 W. 63rd St.
 Corner Maplewood Ave.
 Hemlock 8400

4179-83 Archer Ave.
 Corner Richmond Street
 Lafayette 3171
 CHICAGO, ILL.

maras ir ten juos versti atlas-davo. Vieną kartą seneliui dzū-kuui per sapną pasirodęs šv. Ro-kus ir taręs:

— Tegul apneša mano paveik-slą aplink miestelį tris kartus ir jeina su visa procesija į bažny-čią ir nelaimės nuo dzūkų atsi-tolins.

Senelis tą keistą sapną pasak-ė Merkinės klebonui. Klebonas taip ir padarė. Ir kaip tik įnešė į bažnyčią stebuklingą paveik-s-lą, staiga pradėjo skambinti vi-si bažnyčios varpai ir stabai pradingo. Nuo to laiko dzūkai pradėjo šv. Rokaus paveikslą laikyti didžiausioje pagarbėje ir saugoja, kad niekas iš Merki-nės bažnyčios neišneštų šven-čiausiojo. Be-to, seniai dzūkai sako, kad tuose paslaptinguose urvuose yra paslėpta daug auk-so, bet aukas užkeiktas ir var-gas tam žmogui, kad drįstų jo ieškoti.

KNITTING SHOP

Neria plonus ir storus vil-nonius svederius del vyrų, moterų, merginų ir vaikų.
 Neria vilnones pančiakas del moterų ir vyrų. Taisom senus svederius.

504 W. 33rd St., Chicago, Ill.
 Phone Victory 3486

TEL. CALUMET 3277

J. J. Hartmanavičius
 814 West 33rd St.

APDRADZIA (Inšurina) namus, biznius, rakandus, stiklus, auto-mobilus ir visokį kita turta. Apr-urpina viską, kas paliečia apdrad-ą.

PADARO pirkimo, pardavimo, maino ir visokių kitus notarialus rąstus.

PATARNAUJA prie pirkimo, par-davimo ir mainymo namų ir kitų nuosavybių.

PRIGELBISTI prie suradimo pas-kolų ant namų.
 Trisdešimt metų patyrimo tuose reikaluose — užtikrina gerą pa-tarnavimą.

GRABORIAI

Phone Lafayette 3572

J. Liulevicius
 Graborius ir Balsamuotojas
 Patarnauju Chicagoj ir apie-linkės miestukuose.
 Didelė graži Kopyčia pagraba-mis dykai.
 4092 Archer Avenue, Chicago

Tei Yards 1138

Stanley P. Maziuka

LIETUVIS
GRABORIUS

Automobilus galima gauti visokiems reikalams.
 3319 So. Lituania Ave.
 Buv. Auburn Ave., Chicago.

ADVOKATAI

JOSEPH J GRISH

Lietuvis Advokatas
 4631 So. Ashland Ave.
 Tel. Boulevard 2800
 Rez. 6515 So. Rockwell St.
 Rel. Republic 9723

OLIS ir VASALLE

ADVOKATAI

134 No. La Salle St., Suite 1308, Chicago, Illinois.
 Vakaraus tik Subatomis
 3252 So. Halsted Street
 Tel. Calumet 6945.

— Gruodžio 10 dieną sueina lygiai 10 metų, kai mirė žymiau-sias lietuvių kalbininkas ir Lie-tuvių kalbos žodyno autorius prof. Kazimieras Būga. Šioms sukaktuvėms Lietuvos mokslo ir visuomenės sluoksniai jau dabar pradėjo ruoštis. Sudaryti atitinkami komitetai, kurie svar-sto, kuriais būdais paminėti gar-saus kalbininko mirties sukak-tuves. Yra kilęs sumanymas su-rinkti ir išleisti visus Kazimiero Būgos mokslinius darbus. Šiam sumanymui labai pritaria visa Lietuvos visuomenė. Tsb.

LIETUVIAI GYDYTOJAI (Amerikos Liet. Daktarų Draugijos Narių)

Tel. Republic 2266—Hemlock 2010

Dr. K. Drangelis
 DENTISTAS

2403 West 63rd Street
 Kampas 63rd ir Western Ave.

Phone Canal 6122

DR. S. BIEŽIS
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2201 West 22nd Street
 (Cor. Leavitt St.)
 Val.: nuo 1 iki 3 ir nuo 7 iki 8 v. v.
 Ned. ir Sereodoms pagal sutartį.
 Rez.: 6628 So. Richmond St.
 Tel. Republic 7868.

Dr. P. Z. Zalatoris
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Ofiso valandos:
 10:30 iki 12 val. rytais
 1 iki 3 val. po pietų
 6 iki 9 val. vakarais.
 Sekmadieniais: 9 iki 12 val. rytais
 Ofisas:
 1821 So. Halsted Street
 Telefonas Canal 0257
 Rezidencija:
 6600 So. Artesian Avenue
 Telefonas Prospect 6659

DR. STRIKOLIS
 GYDYTOJAS ir CHIRURGAS

Ofisas: 4645 So. Ashland Avenue
 Ofiso valandos:
 Nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 val. vak.
 Nedėliomis pagal sutartį.
 Ofiso Tel: Boulevard 7820
 Namų Tel: Prospect 1930

Phone Victory 2514

Dr. A. J. Zimontas
 Seniausias Lietuvos
 DENTISTAS

3252 South Halsted Street

Phone Grovehill 1595
 Ofiso Valandos:
 Nuo 9 iki 11 ryto; nuo 2 iki 4 p. p.
 ir nuo 7 iki 9 val. vakare.

DR. A. L. YUŠKA
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 2422 West Marquette Road
 Cor. 67th St. ir Artesian Ave.
 CHICAGO, ILL.
 Seštadieny ir Tročiadieny po piet-pagal sutarimą.

Phone 7942

DR. C. Z. VEZELIS
 DENTISTAS

4645 So. Ashland Ave.
 arti 47th Street
 Valandos nuo 9 iki 8 vakare
 Seređoj pagal sutartį.

LIETUVIAI GYDYTOJAI

A. K. Rutkauskas, M. D.

4442 South Western Avenue
 Tel. Lafayette 4143

Dr. Karl Nurkat
 Gydomas Akių Ligos.

Akiniai pritaikomi atsakančiai.
 Valandos nuo 7 iki 8 vakare,
 Išskiriant Antradienį ir Sekmadienį.
 2201 W. 22nd St.—Cermak Rd.
 Telefonas Canal 6122.

Ofiso Tel. Boulevard 5913
 Rez. Tel. Victory 2343

Dr. Bertash
 756 W. 35th Street
 Cor. of 35th and Halsted Sts.
 Ofiso valandos nuo 1-3; 6:30-8:30
 Nedėlieniomis pagal sutartį.